

בעריכת אשר פויכטוונגר
alongarin@gmail.com

נעלה!

כניסת שבת 16:17
מוצאי שבת 17:21

עלון

גרעין תורני הרצליה

"וזכר יקום אבינו..."

פרשת וישב ה'תש"פ מס' 1135

הרב דוד הורדן

ראש הגרעין התורני הרצליה

תורת חיים

והקב"ה בורא אורו של משיח

ומאלקי משפטי יעבר". רק בסופו של התהליך מתברר למפרע שיד ה' מושכת בחוטים ואורגת את המהלך ההסטורי, וכמ"ש יוסף לאחים "ועתה לא אתם שלחתם אותי הנה ה' כי האלקים", אתם חשבתם עלי רעה, אלקים חשבה לטובה, ועוד.

וכך אמרו במדרש תנחומא: מאוד עמקו מחשבותיך, חייבים היו לירד כפותים בשללאות של ברזל, ולא עשה כך, אלא חשב, איך להורידן בכבוד, והביא עלילה שיאהב יעקב ליוסף וישנאוהו אחיו וימכרוהו לישמעאלים ויורידוהו למצרים וירד יעקב ובניו בשבילו. זהו-שאמר הכתוב: "לכו חזו מפעלות אלקים, נורא עלילה על בני אדם" (תהילים כה) אמר ריב"ק אף הנוראות שאתה מביא עלינו, בעלילה אתה מביאן, היינו שהגזרות האלקיות לא באות בדרך של כפיה, אלא בדרך של בחירה חופשית, ומ"מ יש בזה הכוונה אלקית. ועל זה התלוננו השבטים "למה תתענו ה' מדרכיך תקשיח לבנו מיראתך, שוב למען עבדיך שבטי נחלתך", ואמרו במדרש "כשרצית נתת בלבם לאהוב, וכשרצית נתת בלבם לשנוא". ופי' הנצי"ב בהרחב דבר, שכשהיה צורך להציל את דינה, הכניס בלבם אהבה כלפיה, וכשהיה צורך לירד למצרים, הכניס בלבם שנואה, כדי שימכרהו.

ומה נותר לנו לעשות בצל העשייה האלקית? זהו שאמרו חז"ל שכולם היו עסוקים בשקם ותעניתם, שהיה מקום ליפול ביאוש במצב כזה, שיעקב מאבד את בנו, והאחים ישקעו ביאושם לאחר החטא, וכן ראובן, אך העסק בשק ובתענית מורה שלא השלימו עם הנפילה והבינו שיש תקוה לעליה, ויעקב ממאן להתנחם ומצפה לשובו של יוסף, ויוסף לא השלים עם זה שהוא עבד, וראובן פתח בתשובה, וכך גם ישראל במצרים האמינו שיש תקוה לשובם לארץ. וז"ש חז"ל שכולם היו עסוקים בשקם ותעניתם ומתוך זה הקב"ה בורא אורו של משיח, ובתוך ההדרדרות של מכירת יוסף משובץ מעשהו של יהודה והלדת פרץ זורח.

וכך גם בחנוכה, אף שהיו ביאוש נורא, תחת ממשלת היוונים שדכאו וניסו להשכיחם תורתך ע"י גזירות נוראות, ומ"מ היה קומץ מהם שלא איבד תקוה והאמין שמעומק החושך יבקע אור גדול. וקל וחומר שאנחנו בדור הגאולה והצמיחה שרואים את יד ההשגחה יום יום, נזכה בקרוב שמתוך העיכובים נזכה לאור חדש על ציון תאיר ונזכה כולנו מהרה לאורו.

בתקופה האחרונה יש תחושה שהכל "תקוע" ומבחינות מסוימות יש אף התדרדרות (תחבורה בשבת ועוד). בפרשה הקודמת קראנו על כניעתו של שרו של עשו, שמברך את יעקב ומודה לו על הבכורה והברכות, אחר שראה שלא יכול לו, וקורא שמו ישראל – "כי שרית עם אלקים ועם אנשים ותוכל". עשו נפרד ממנו לשלום, וכנראה מכיר בזכותו של יעקב על ארץ ישראל, וע"כ לוקח את כל נפשות ביתו ורכושו. "וילך אל ארץ מפני יעקב אחיו... וישב עשו בהר שעיר". ואף יעקב ביקש לישוב בשלוה – "וישב יעקב בארץ מגורי אביו", והנה **פתאום** קפץ עליו **רוגזו של יוסף**, וכל הפרשה הזו כולה מלאה בתמיהות. אלא שבאמצע הפרשה מופיע אירוע נוסף והוא פרשת **יהודה ותמר**, ואף היא פרשה תמוהה שאינה מתאימה לצדקתם של בני יעקב.

נראה שמקומה של פרשת יהודה היא דווקא במקום זה, הפרשה הקודמת מסיימת "והמדנים מכרו אתו אל מצרים לפוטיפר סריס פרעה שר הטבחים", ומיד אח"כ "ויהי בעת ההיא וירד יהודה". בעת ההיא, משמע דווקא בזמן זה, ומיד בסוף פרשת יהודה, בהולדת פרץ זורח, חוזרים לפרשת יוסף "ויוסף הורד מצרימה ויקנהו פוטיפר סריס פרעה שר הטבחים", כדי לחבר פרשה זו עם מה שסופר לפני פרשת יהודה.

והנה על הפסוק "ויהי בעת ההיא וירד יהודה", אמרו במדרש ר"י שמואל בר נחמן פתח (ירמיהו כט) כי אנכי ידעתי את המחשבות, שבטים היו עסוקים במכירתו של יוסף, ויוסף היה עסוק בשקו ותעניתו, ראובן היה עסוק בשקו ותעניתו, ויעקב היה עסוק בשקו ותעניתו, ויהודה היה עסוק לקחת לו אשה, **והקב"ה היה עוסק ובורא אורו של מלך המשיח**.

פרשה זו באה ללמדנו יסוד חשוב באמונת ההשגחה האלוקית, הקורא פרשה זו יכול להגיע למסקנה שהירידה למצרים היא תוצאת החטא של השבטים שמכרו את יוסף, ונתגלגלו הדברים עד לגלות, אך אנו מתחילים לקרא על הפרשה כבר בפרשת לך לך, ושם נאמר "ידוע תדע כי גר יהיה זרעך וכו'", ואנו מצפים לצו האלוקי שיודיע על התחלת הגלות, ובמקום זה ישנם אירועים שונים ומוזרים שאיש אינו מבין אותם. אפילו יעקב התרעם ואמר "למה הרעותם לומר לאיש יש לנו אח", והקב"ה מתרעם על יעקב "אני עוסק בהמלכתו של יוסף במצרים והוא אומר למה הרעתם לי", זהו-שאמר-הכתוב: "למה תאמר יעקב ותדבר ישראל נסתרה דרכי מה"